

PM 2 2023-04-03 SLUTLIG BEDÖMNING

Fråga om snedvridning av konkurrensen genom otillåten direkttilldelning.

En länsstyrelse har, under åberopande av ensamrätt, beslutat köpa tjänster för miljöåterställning av sjöar för c:a 2 miljoner kronor direkt från ett privat företag, utan föregående annonserad anbudsinfordran.

Länsstyrelsen i Dalarnas län (nedan Länsstyrelsen) beslutade den 5 september 2022¹ att sluta avtal direkt med ett privat företag (nedan Vattenkemiföretaget) om köp av tjänster för miljöåterställning av sjöar inom myndighetens område. Avtalet avser sedimentbehandling med aluminiummineral för att åtgärda läckaget av näringsämnen från sedimentet i sjö. Någon annonserad anbudsinfordran har aldrig genomförts, utan avtalet har tecknats direkt med Vattenkemiföretaget genom direkttilldelning.² I ett meddelande om frivillig förhandsinsyn (nedan Meddelandet),² som publicerades den 9 september 2022, motiveras detta med att tjänsterna endast kan tillhandahållas/utföras av Vattenkemiföretaget eftersom det föreligger skydd av ensamrätt, inklusive immateriella rättigheter. I en separat skrivelse som Länsstyrelsen hänvisar till i Meddelandet anges bland annat följande.

”[Vattenkemiföretaget] använder sig av en metod där en aluminiumlösning blandas in i sediment från en specialbyggd pråm som sakta och med stor precision kör fram och åter över botten och blandar ner en aluminiumlösning i det översta sedimentskiktet. Lösningen blandas ned i tre omgångar så att den sprids ut jämt över bottenytan. Det tillförda aluminiumet binder snabbt och permanent den fosfor som annars läcker upp till vattnet. Metoden har visat sig vara både mer skonsam mot biologin i vattnet och ger en mer bestående effekt än fällning i vattenmassan och den har tillämpats av i flera sjöar med gott resultat.

Utifrån en analys av behov och marknad visar resultatet att endast den leverantör som Länsstyrelsen Dalarna har för avsikt att tilldela kontrakt kan fullgöra kontraktet och tillgodose behov avseende den metod, kapacitet och erfarenhet som efterfrågas. Metoden är patenterad och patentet innehas av ”[Vattenkemiföretaget] som även är den enda entreprenör som utför och har den erfarenhet [som] erfordras av aluminiumbehandling enligt denna metod. Tidigare utfört arbete av [företaget] finns vetenskapligt dokumenterad. Annan konkurrerande aktör med likvärdig tjänst och motsvarande kapacitet och erfarenhet saknas”.³

Vid skriftväxling ärendet har en handläggare vid Länsstyrelsen vidare angivit följande.

”Vad jag förstår är [Vattenkemiföretaget] den enda aktören som har erfarenhet av och den utrustning etc. som krävs för att utföra själva sedimentbehandlingen med den noggrannhet som krävs. Det är väl också därför man har patent på metoden? Att sprida ut aluminiummineral på vattenytan kan i princip vem som helst göra, även om det kräver en del erfarenhet för att det ska bli rätt med dosering i olika områden etc. Men att injicera / harva in mineralet direkt i sedimentet är man väl ensamma om att kunna utföra? Att använda just den metoden har väl också visats leda till en bättre bindningskapacitet och även mindre risker i samband med själva behandlingen? Därför är den att föredra”.⁴

¹ Se nedan under fotnot 2 anmärkta meddelandet/annonsen om upphandling, punkten V.2.1.

² Meddelandet ”Sverige-Falun: Miljöåterställning 2022/S 174-493437 Meddelande om frivillig förhandsinsyn Tjänster” som skickades den 5 september 2022 till EU-kommissionen för publicering den 9 september 2022 i Europeiska unionens officiella tidning (EUT) och databasen TED. Annonseringen har skett enligt det. s.k. LOU-direktivet (2014/24/EU).

³ Se Meddelandet, punkten IV.1.1 ”Typ av förfarande”, samt Länsstyrelsens skrivelse ”Annons om frivillig förhandlingsinsyn”, den 5 september 2022 (dnr. 501-11736-2022).

⁴ E-postmeddelande (ang. ”Begäran om allmän handling”) mellan handläggare hos Länsstyrelsen som skickats internt den 14 september 2022 och senare samma dag vidarebefordrats till Konkurrenskommissionen.

I ett anslutande e-postmeddelande som skickats till Länsstyrelsen anger en företrädare för det tilldelade Vattenkemiföretaget följande.

”Hej, Jag kan bara instämma och bekräfta [handläggarens] beskrivning. ”[Vattenkemiföretaget] har, via vårt moderbolag [...], Europa-patent på metoden att injicera/harva ned det fosforbindande mineralet i sjöars och havsvikars bottensediment. Vi har inte heller hört att det finns någon annan som tillämpar metoden, vilket i så fall vore patentintrång. Eftersom antalet tillverkare av den fällningskemi som används, s k polyaluminiumklorid (PAC), är begränsat borde även det skvallra om andra utövare av metoden. [Vattenkemiföretagets moderbolag] är tillsammans med [ett annat kemiföretag] de stora tillverkarna”.⁵

I e-postmeddelande till Konkurrenskommissionen anger Länsstyrelsen därefter följande.

”Med kännedom av flertalet upphandlingar av denna metod har endast en (1) anbudslämnare kunnat påvisa denna funktion att uppnå önskat resultat och det väger tungt i vårt resonemang om avsikt att ingå avtal med tilltänkt leverantör. Den som hävdar att man kan uppnå samma resultat med likvärdig funktion kan informeras genom myndighetens annons om frivillig förhandsinsyn och härom påtala sin kompetens. Om du vill påvisa att Ni kan utföra likvärdigt arbete och uppnå samma resultat är ni välkomna att härefter redogöra för detta”.⁶

På marknaden för projektering och underhåll av sjöar och våtmarker finns det i Sverige och inom övriga EU ett flertal olika företag med sinsemellan varierande tekniska lösningar som borde kunna komma ifråga för anbudsgivning. Vattenkemiföretaget är således inte ensam aktör på marknaden att behandla sjöar och vatten med polyaluminiumklorid,⁷ utan den åberopade ensamrätten avser den spridningsmetod som företaget har patent på.

Upphandlingens samlade kontraktsvärde kan med ledning av vad som anges i Meddelandet uppskattas till c:a 2 miljoner kronor.⁸

Rättslig reglering

Med *offentlig upphandling* avses bland annat förfarandet till och med tilldelning av ett kontrakt med ekonomiska villkor som har slutits mellan en eller flera ekonomiska aktörer och en eller flera upphandlande myndigheter, som avser bland annat tillhandahållande av tjänster och varor mot ersättning.

Upphandling som påbörjats efter den 1 januari 2017 regleras genom lagen (2016:1145) om offentlig upphandling - LOU. Bestämmelserna är en följd av bland annat kraven på etableringsfrihet och fri rörlighet av varor och tjänster enligt artiklarna 18, 49 och 56 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) samt det s.k. LOU-direktivet (2014/24/EU)⁹ och syftar till att bland annat skapa lika konkurrensförutsättningar och att motverka korrup-tion i offentlig verksamhet.¹⁰

Lagen är generellt tillämplig på åtgärder som vidtas av bland annat myndigheter vid anskaffning av varor och tjänster genom tilldelning av offentliga kontrakt.¹¹ Kommunala myndigheter utgör sådana *upphandlande myndigheter* som obligatoriskt har att följa lagens bestämmelser.¹²

⁵ Se E-postmeddelande (ang. ”*Begäran om allmän handling*”) från Vattenkemiföretaget till Länsstyrelsen den 14 september 2022 vilket senare samma dag vidarebefordrats till Konkurrenskommissionen (se not 6).

⁶ E-postmeddelande (ang. ”*Begäran om allmän handling*”) från Länsstyrelsen till Konkurrenskommissionen den 14 september 2022, med ovan under noterna 4 och 5 angivna meddelanden bifogade.

⁷ Polyaluminiumklorid används ofta för att rena dricksvatten. Då kemikalien når vatten fungerar den som en magnet som suger åt sig näringsämnen och grumligheter i vattnet varefter dessa fällt ut och faller ner till botten.

⁸ Meddelandet, punkten II.1.7 ”*Upphandlingens totala värde (exkl. moms)*”.

⁹ Europaparlamentets och Rådets direktiv (2014/24/EU) av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG – LOU-direktivet.

¹⁰ Se bland annat betänkandet SOU 2018:44, avsnitt 7, ”*Ett regelverk som motverkar korrup-tion*”, s. 233 ff. jämte där angivna rättskällor.

¹¹ Se 1 kap. 2 och 15 § LOU.

¹² Se legaldefinitionen i 1 kap. 18 och 22 § LOU.

Regelverket utgår från ett antal grundläggande principer, som oavsett val av förfarande, ska iakttagas vid offentlig upphandling.¹³ Av dessa följer att samtliga leverantörer¹⁴ ska behandlas likvärdigt och ges lika möjlighet till sådan insyn (öppenhet) att de i konkurrens med varandra kan lämna anbud på samma villkor. Alla leverantörer ska vidare ges samma relevanta information vid samma tillfälle.¹⁵ Lagen har även en förtydligande bestämmelse om att en upphandling inte får utformas i syfte att begränsa konkurrensen så att vissa leverantörer gynnas eller missgynnas på ett otillbörligt sätt.¹⁶ Enligt vad Högsta förvaltningsdomstolen uttalat i HFD 2012 ref. 48 är det nämligen en av regelverkets viktigaste funktioner att säkerställa leverantörernas lika förutsättningar att kunna lämna konkurrenskraftiga anbud.

För att vissa leverantörer inte ska gynnas eller missgynnas får enligt 9 kap. 6 § LOU de tekniska specifikationerna för en upphandling som regel inte innefatta hänvisningar till visst fabrikat, ursprung eller framställningssätt, som karakteriserar varor eller tjänster som tillhandahålls av en viss leverantör, eller till visst varumärke, patent eller typ, ursprung, eller tillverkning. Sådana hänvisningar får endast komma i fråga om det annars inte är möjligt att på ett tillräckligt tydligt sätt beskriva det som ska anskaffas, men ska i så fall alltid följas av orden ”eller likvärdigt”. Den upphandlande myndigheten ska därför upprätta ett skriftligt underlag med en objektiv beskrivning av de funktioner som den önskar uppnå med den efterfrågade tjänsten, samt lämna möjlighet till alternativa utföranden med likvärdigt resultat.¹⁷

Upphandling av tjänster för miljöåterställning (CPV 90722000)¹⁸ ska, om det samlade kontraktsvärdet¹⁹ överstiger tröskelvärdet 1.456.476 kronor,²⁰ genomföras med iakttagande av de direktivstyrda förfarandebestämmelserna i 1-18 kap. LOU. Som regel ska upphandlingen genomföras genom annonserad anbudsinfordran, där alla leverantörer ges lika möjlighet för att lämna anbud.²¹ *Direkttilldelning*,²² där den upphandlande myndigheten tillåts vända sig direkt till viss leverantör, får användas endast vid vissa i lagen särskilt angivna undantagsfall.²³ Bland annat om det som ska anskaffas skyddas av ensamrätt och därför endast kan tillhandahållas av viss leverantör.²⁴

¹³ Se 4 kap. 1 § LOU samt justitierådet Nords särskilda tillägg i HFD 2018 ref. 60.

¹⁴ *Leverantörer* är enligt 1 kap. 16 § LOU företag som är verksamma med att på marknaden tillhandahålla bl.a. tjänster.

¹⁵ Prop. 2006/07:128, s 132, samt EU-domstolens domar i *Succhi di Frutta* (C-496/99), EU:C:2004:236, pp. 108-111, *SIAC Construction* (C-19/00) EU:C:2001:553, p. 42 och i *Cartiera dell'Adda* (C-42/13) EU:C:2014:2345, p. 44, se även domstolens avgörande i *Connexion Taxi* (C-171/15) EU:C:2016:948, pp. 39 och 40.

¹⁶ Se 4 kap. 2 § LOU.

¹⁷ För ”Upphandling av patenterad tjänst”, se vidare: www.upphandlingsmyndigheten.se/frageportalen/1591548/patent-yzjy/.

¹⁸ CPV, eller *Common Procurement Vocabulary*, är fastställt som ett gemensamt klassifikationssystem inom Europeiska unionen – se 4 kap. 19 § LOU samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 av den 5 november 2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV), i lydelsen enligt Europeiska kommissionens förordning (EG) nr 213/2008.

¹⁹ Vid blandade kontrakt som avser både varor och tjänster ska enligt den s.k. *övertviksprincipen* i 2 kap. 2 § LOU huvudföremålet för upphandlingen bestämmas utifrån det högsta av de uppskattade värdena för varorna eller tjänsterna.

²⁰ Vad som vid varje tidpunkt utgör *tröskelvärdet* fastställs av EU-kommissionen och tillkännages enligt 5 kap. 1 § LOU löpande av regeringen i Svensk författningssamling. Det särskilda tröskelvärdet för statliga myndigheters upphandling av varu- och tjänstekontrakt inom den klassiska sektorn uppgår sedan den 1 januari 2022 till 1.456.476 kronor - se regeringens tillkännagivande (2022:190) om tröskelvärdet vid offentlig upphandling.

²¹ En annons om anbudsinfordran ska enligt 10 kap. 1 § LOU jämförd med 2 § upphandlingsförordningen (2016:1152) skickas för publicering i Europeiska unionens officiella tidning (EUT) och i databasen TED.

²² Med *direkttilldelning* avses här ett *förhandlat förfarande utan föregående annonsering* enligt 6 kap. 12-19 § LOU, vilket skiljer sig från *direktupphandling* enligt 19 a kap. samma lag.

²³ Här aktuella undantag kan enligt 6 kap. 12–19 §§ LOU föreligga vid följande förhållanden: - Det har vid en tidigare genomförd annonserad upphandling inte har lämnats några lämpliga anbud (se 12 §) eller enbart ogiltiga eller oacceptabla anbud (se 16 §), - syftet med upphandlingen är att skapa eller förvärva ett unikt konstverk eller en unik konstnärlig prestation, det av tekniska skäl inte finns någon konkurrens, eller det som ska anskaffas skyddas av ensamrätt och därför endast kan tillhandahållas av en viss leverantör (se 14 §) - det, på grund av synnerlig brådska som beror på omständigheter som inte kan tillskrivas och inte har kunnat förutses av myndigheten är omöjligt att hålla de tidsfrister som annars gäller vid ett annonserat förfarande och anskaffningen är absolut nödvändig (se 15 §), - anskaffningen gäller vissa nödvändiga och brådskande kompletterande tjänster, eller nya tjänster som består enbart av en upprepning av tidigare upphandlade tjänster från samma leverantör (se 18 §) eller – vid upphandling av en tjänst som följer på en projektävling, där kontraktet ska tilldelas vinnaren eller vinnarna (se 19 §).

²⁴ Se 6 kap. 14 § första stycket 3 LOU. I 3 kap. 10 § samma lag finns även en bestämmelse om att lagen inte gäller för tjänstekontrakt som tilldelas en annan upphandlande myndighet som på grund av lag eller annan författning har ensamrätt att utföra tjänsten.

Av lagförarbetena framgår bland annat följande.

”Av *andra stycket* [i 6 kap. 14 § LOU] framgår under vilka förutsättningar undantagen i första stycket 2 [tekniska skäl] och 3 [ensamrätt] får tillämpas. Dels krävs att det inte finns några rimliga alternativ, dels att denna situation inte beror på en konstruerad avgränsning av förutsättningarna för upphandlingen. Med detta avses att den upphandlande myndigheten inte själv skapat bristen på konkurrens genom att utforma förutsättningarna för upphandlingen på så sätt att bara en viss leverantör kan komma ifråga.”²⁵

I skäl 50 till LOU-direktivet anvisas härutöver följande.

”Med hänsyn till de skadliga effekterna på konkurrensen bör förhandlade förfaranden utan föregående offentliggörande av meddelande om upphandling endast användas under mycket exceptionella omständigheter. [...] Upphandlande myndigheter som återoppar detta undantag bör motivera varför det inte finns några rimliga alternativ eller andra möjliga utvägar, såsom att använda alternativa distributionskanaler, inklusive utanför den medlemsstat där den upphandlande myndigheten finns, eller överväga till sin funktion jämförbara byggtreprenader, varor och tjänster. Om den exklusiva situationen har uppstått av tekniska skäl bör de definieras och motiveras ytterst noggrant från fall till fall. Det kan exempelvis röra sig om att det är tekniskt nära nog omöjligt för en annan ekonomisk aktör att uppnå erforderlig fullgörandenivå eller att det är nödvändigt att använda specifik kunskap eller specifika verktyg eller medel som endast en ekonomisk aktör har. Tekniska skäl kan också innebära särskilda driftskompatibilitetskrav som måste uppfyllas i syfte att säkerställa att de byggtreprenader, varor eller tjänster som ska upphandlas kommer att fungera”.

Enligt en inom unionsrätten allmänt gällande *försiktighetsprincip* ska varje undantag från de regler som säkerställer effektiviteten av regelverket för offentlig upphandling tolkas restriktivt och bevisbördan för sådana särskilda omständigheter som motiverar undantaget ankommer på den upphandlande myndigheten att visa.²⁶ Vid återopande av *ensamrätt* eller *tekniska skäl* måste myndigheten således kunna visa att det inte finns något rimligt alternativ och att avsaknaden av befintlig konkurrens inte beror på en konstruerad avgränsning av upphandlingsförutsättningarna.²⁷ Myndigheten ska även kunna visa att de skäl som motiverar undantaget gjort det absolut nödvändigt att tilldela kontraktet till den valda leverantören.²⁸ Den omständigheten att myndigheten tror sig veta att endast viss leverantör rent faktiskt kan komma ifråga för aktuella leveranser (s.k. *faktisk ensam situation*) medför dock inte undantag från huvudregeln att en annonserad upphandling ändå ska genomföras.²⁹

En upphandling som annonserats genom frivillig förhandsinsyn kan endast angripas genom ordinarie rättsmedel (rättelse/omgörelse eller ogiltighet av avtal). Ansökan om ett sådant ingripande ska ges in inom en frist av tio dagar räknad från det att annonsen publicerats, därefter finns inte längre möjlighet att föra sådan talan.³⁰

Domstol kan även på talan av Konkurrensverket besluta att en särskild *upphandlingsskadeavgift* ska betalas av den upphandlande myndigheten.³¹ En sådan straffavgift ska beräknas till lägst 10.000 och högst 10 miljoner kronor, dock inte mer än tio procent av det aktuella kontraktetsvärde.³² Talan om upphandlingsskadeavgift ska vara väckt inom sex månader från lagkraftvunnen dom avtalsogiltighet eller i annat fall senast ett år från den tidpunkt då avtalet slöts.³³ Därefter kan talan heller inte längre prövas.

---

²⁵ Prop. 2015/16:195, s. 998.

²⁶ Se EU-domstolens dom i *kommissionen mot Italien* (C-157/06) EU:C:2008:530, p. 23 samt HFD 2017 ref. 66 med där anmärkta rättsfall.

²⁷ Jfr. jfr. 4 kap. 2 § LOU.

²⁸ EU-domstolens dom i *kommissionen mot Italien* (C-57/94) EU:C:1995:150, p. 24.

²⁹ Se bl.a. EU-domstolens dom i de förenade målen *kommissionen mot Tyskland* (C-20/01 och C-28/01) EU:C:2003:220.

³⁰ 20 kap. 3 § och 15 § första stycket 3 LOU.

³¹ 21 kap. 1 § första stycket 3 LOU.

³² 21 kap. 4 § LOU. I rättspraxis har dylika avgifter som regel kommit att bestämmas till omkring sju procent av aktuellt kontraktetsvärde.

³³ 21 kap. 7 § LOU.

Yttrande

Länsstyrelsen har beretts tillfälle att yttra sig över en promemoria med en preliminär bedömning som upprättats i ärendet, utan att inom anvisad tid inkomma med något svar.

Slutlig bedömning

Konkurrenskommissionen är en oberoende expertgrupp som uppmärksammar och motverkar fall där offentliga organ genom överträdelse av lag, genom subventioner eller genom att blanda samman myndighetsutövning med annan verksamhet snedvrider konkurrensen.

Länsstyrelsen är som upphandlande myndighet skyldig att vid sina anskaffningar iaktta regelverket i LOU. Av utredningen framgår att Länsstyrelsen har beslutat köpa tjänster för miljöåterställning av sjöar genom kemikaliebehandling direkt från ett Vattenkemiföretaget.

Eftersom det rör sig om ett tjänstekontrakt till ett värde över tröskelvärdet ska upphandlingen genomföras med iakttagande av de direktivstyrda förfarandebestämmelserna i 1-18 kap. LOU. Som huvudregel ska anbudsinfordran därför ske genom annonsering i Europeiska unionens officiella tidning (EUT) och i databasen TED. Undantag från kravet på annonsering kan endast komma ifråga vid särskilda i lagen angivna omständigheter, som det ankommer på Länsstyrelsen att visa.

Såvitt framkommit menar Länsstyrelsen att det föreligger grund för undantag på grund av ensamrätt, eftersom Vattenkemiföretaget har patent på den metod som Länsstyrelsen vill använda sig av. Någon sådan inskränkning får dock inte komma ifråga. LOU innehåller ett explicit förbud mot att i den tekniska beskrivningen för en upphandling hänvisa till visst varumärke eller patent, utan att i så fall även andra likvärdiga utföranden eller lösningar kan komma ifråga.

Länsstyrelsen verkar ha missuppfattat regelverket för frivillig förhandsinsyn när man anger att den som hävdar att man kan uppnå samma resultat med likvärdig funktion kan informeras genom myndighetens annons om frivillig förhandsinsyn och härom påtala sin kompetens. Meddelandet är inte någon inbjudan till dialog, utan information om att tilldelning redan beslutats av myndigheten. Den som vill klaga på detta ska således inte vända sig till myndigheten utan anvisas en frist på tio dagar att väcka talan vid domstol.

Länsstyrelsen kan således inte underlåta ett annonserat upphandlingsförfarande enbart utifrån att man vill köpa en viss patenterad produkt eller metod. Istället ska myndigheten upprätta ett skriftligt upphandlingsdokument med en beskrivning av vilka funktioner som ska uppnås med den efterfrågade tjänsten. Om beskrivningen hänför sig till ett visst patent, varumärke eller dylikt ska det genom tillägg av orden ”eller likvärdigt” framgå att även alternativa utföranden kan komma ifråga om de ger ett likvärdigt resultat.

Det är i det aktuella fallet svårt att se varför sjöarna i Dalarnas län skulle vara så särartade att det är tekniskt omöjligt med andra metoder än den som just Vattenkemiföretaget har patenterat att komma ifråga för anbudsgivning.

På den gemensamma marknaden för miljöåterställning av sjöar och vattendrag finns det ett flertal andra, konkurrerande företag med sinsemellan olika tekniska lösningar som rimligen borde ha kunnat komma ifråga för anbudsgivning.

De omständigheter i form av hänvisning till ett visst patent som Länsstyrelsen har angivit till grund för direkttilldelning medför en konstruerad avgränsning av förutsättningarna för upphandlingen på ett sätt som strider mot det grundläggande kravet på likabehandling. Det finns därmed anledning att rikta kritik mot Länsstyrelsen, som på detta sätt snedvridit konkurrensen på marknaden för miljöåterställningstjänster m.m.

Om Konkurrensverket väljer att ingripa mot förfarandet riskerar Länsstyrelsen att tvingas betala upphandlingsskadeavgift – som är ett slags böter – med upp till c:a 140.000 kronor, motsvarande sju procent av det aktuella kontraktsvärdet.